
Fra: Mjåland, Solfrid G.
Sendt: 04.10.2006
Til: Postmottak KRD
Kopi:
Emne: Oversendelsesbrev - Høring Elektronisk stemmegivning - utfordringer og muligheter

---

Service- og utviklingsavdelingen

Vår dato

Vår referanse

04102006

200602277-3/E: 010 &13/SOMJ

Saksbehandler: Solfrid G. Mjåland

Deres dato

Deres referanse

13032006

Kommunal- og regionaldepartementet

Postboks 8112 Dep

0032 OSLO

Høring - Rapport H-2185 om "Elektronisk stemmegivning - utfordringer og muligheter"

Fylkesutvalget i Vest-Agder fylkeskommune behandlet den 2. oktober 2006 saken *Rapport H-2185 om "Elektronisk stemmegivning - utfordringer og muligheter"* og fattet følgende vedtak:

Velgerne har stor tillit til valgmyndigheter ved gjennomføring av offentlige valg i Norge. Det er svært viktig å ivareta denne tilliten.

Vest-Agder fylkesutvalg ser positivt på at elektroniske valg videreføres når valghandlingen utføres i kontrollerte omgivelser, men vil uttrykke skepsis til gjennomføring av elektroniske valg i ukontrollerte omgivelser, før teknologien garanterer for sikkerhet mot manipulering av valgdata.

Fylkesutvalget vil spesielt peke på muligheten for å avvike forhåndsstemmegivning elektronisk. Det forutsettes at dette skjer i kontrollerte omgivelser.

Vest-Agder fylkesutvalg slutter seg for øvrig til konklusjonene i rapporten.

Vedlagt oversendes saksfremstilling og protokoll fra fylkesutvalgets behandling av saken.

Vennlig hilsen

Solfrid G. Mjåland

Politisk sekretariat

SAKSFREMSTILLING

Arkivsak 200602277
Arkivnr. E: 010 &13
Saksbeh. Tor Peersen

Saksgang
Fylkesutvalget

Møtedato
02.10.2006

RAPPORT H-2185 OM "ELEKTRONISK STEMMEGIVNING - UTFORDRINGER OG MULIGHETER" - HØRING

Fylkesrådmannen rår til at fylkesutvalget treffer slikt vedtak:

Velgerne har stor tillit til valgmyndigheter ved gjennomføring av offentlige valg i Norge. Det er svært viktig å ivareta denne tilliten.

Vest-Agder fylkesutvalg ser positivt på at elektroniske valg videreføres når valghandlingen utføres i kontrollerte omgivelser, men vil uttrykke skepsis til gjennomføring av elektroniske valg i ukontrollerte omgivelser, før teknologien garanterer for sikkerhet mot manipulering av valgdatabaser. Vest-Agder fylkesutvalg slutter seg for øvrig til konklusjonene i rapporten.

BAKGRUNN FOR SAKEN

Departementet nedsatte i juni 2004 en arbeidsgruppe som fikk i oppdrag å vurdere om og eventuelt hvordan det kan innføres muligheter for å avgi stemme elektronisk ved politiske valg.

Arbeidsgruppen foreslår at det ikke bør innføres elektronisk stemmegivning nå. Men at slike valg i overskuelig framtid kan være et supplement til ordinær stemmegivning ved papirstemmesedler.

SAKSOPPLYSNINGER

Det overordnede mål for arbeidsgruppens anbefalinger er å gjøre det enklere og mindre kostnadskrevenende for velger å utøve sine demokratiske rettigheter. Et middel for å oppnå dette er å tilby elektronisk stemmegivning i ukontrollerte omgivelser for alle velgere. I tillegg til økt tilgjengelighet vil elektronisk stemmegivning på sikt bidra til reduserte kostnader i forbindelse med valgavviklingen, og raskere og mer nøyaktig opptelling av stemmene. Det kan også medvirke til større deltakelse ved valg. Arbeidsgruppen anfører at det kan innvendes at denne form for stemmegivning vil svekke det preg av høytidelighet som kjennetegner valghandlingen i et tradisjonelt valglokale. Arbeidsgruppen understreker imidlertid at elektronisk stemmegivning kun er ment som et supplement til den tradisjonelle måten å avgi

stemme på, og at stemmegivning i valglokale vil bestå i overskuelig fremtid. Velgere som ikke føler seg trygge på teknologien vil fortsatt kunne stemme på tradisjonell måte. Hvis man skal tillate stemmegivning i ukontrollerte omgivelser har man ikke lenger garanti for at kravet om hemmelig avstemning blir ivaretatt. Det åpnes for utilbørlig påvirkning av velgeren (family voting) og kjøp og salg av stemmer. Ved å tillate velgeren å stemme flere ganger i forhåndsstemmeperioden, og ved å åpne for at velgeren kan stemme på nytt i kontrollerte omgivelser og på valgting reduseres denne faren betydelig, selv om den ikke forsvinner helt.

Arbeidsgruppen anfører at det må være et ufravikelig forutsetning for elektronisk stemmegivning i ukontrollerte omgivelser at det legges til grunn strenge krav til sikkerhet, og at det skjer på en måte som ikke svekker tillit til systemet. Arbeidsgruppen mener at det med dagens teknologi ikke er mulig å garantere for en slik sikkerhet. Arbeidsgruppen kan derfor ikke anbefale at elektronisk stemmegivning i ukontrollerte omgivelser i fullskala nå.

VALGFORUM

Valgforum er et faglig forum for sentrale valgmedarbeidere i kommuner (hovedsakelig store kommuner) og fylkeskommuner. Nedenstående uttalelse er vedtatt på valgforums samling på i Skedsmo kommune 6. og 7. september, der ansatte i 10 fylkeskommuner og 20 kommuner deltok. Blant kommunene var de aller fleste av de største kommunene i Norge representert. Følgende uttalelse avgis:

1. *Valgforum understreker viktigheten av at Norge har en offensiv holdning til elektronisk stemmegivning.*
2. *Valgforum støtter arbeidsgruppens forslag om trinnvise forsøk og oppfordrer til at arbeidet kommer i gang så fort som mulig.*
3. *Forsøkene må planlegges, gjennomføres, evalueres og finansieres sentralt. En ansvarlig prosjektgruppe må etableres i god tid før valget 2007.*

VURDERINGER

Hemmelighold er et avgjørende virkemiddel for å gjennomføre frie og rettferdige valg. Hemmelig valg forutsetter at valghandlingen foregår i kontrollerte omgivelser. Kontrollerte omgivelser forebygger påvirkning av velgeren ved valghandlingen. Dersom valghandlingen foregår i andre omgivelser, for eksempel hjemme, er mulighet for påvirkning til stede, ("family voting") og kjøp og salg av stemmer..

For å motvirke påvirkning og kjøp og salg av stemmer må det være en mulighet for at velger som stemmer ved forhåndsstemmegivningen kan avgi stemme flere ganger, der sist avlagte stemme er tellende.

Det bør nevnes at vi i norsk valglovgivning har åpnet for stemmegivning pr. brev ved forhåndsstemmegivningen. Det gjelder for personer som oppholder seg i utlandet og som ikke har anledning til å oppsøke en stemmemottaker (for eksempel en norsk ambassade). Her er også muligheten for påvirkning av velger til stede. Det lite et lite antall stemmer ved hvert valg som avgis på denne måten. Stemmegivning pr brev daterer seg tilbake til 1814 – grunnlovens § 14. Grunnen til at denne formen for stemmegivning ble fjernet for vel 75 år siden, var frykten for utilbørlig påvirkning og andre former for missbruk.

Det vil utvilsomt bli et sterkt press for å åpne for elektronisk stemmegivning. I forbindelse med lokalvalgundersøkelsen 2003 ble det stilt spørsmål til norske velgere om de kunne tenke seg å stemme elektronisk via Internett om dette var mulig. Her er det viktig å understreke at velgerne ikke ble presentert for fordeler eller ulemper med Internettstemmegivning. Alt i alt hevder 6 av 10 at de ønsker å stemme via nettet. Det var store forskjeller knyttet til alder, utdanning og inntekt. Mens 8 av 10 under 44 år kan tenke seg å stemme via nettet, gjelder

dette for 56 % i aldersgruppen 45 – 66 år, og bare for 18 % i aldersgruppen over 67 år. Og mens 3 av 10 med grunnskole som høyeste utdanning ønsker å stemme via nettet, ønsker 74 % med universitets- og høyskoleeksamen internettvalg. Det er derfor viktig at forsøk gjennomføres og evalueres.

Arbeidsgruppen anbefaler at det - gitt sikre tekniske løsninger – kun kan foregå elektronisk stemmegivning utenfor valglokalet ved forhåndsstemmegivningen, og da med hjemmel i egne regler om forsøk, kfr. forsøksloven av 26. juni 1992 nr. 87.

Kristiansand, 27. september 2006

Tine Sundtoft
Fylkesrådmann

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak 200602277
Arkivnr. E: 010 &13
Saksbehandler Tor Peersen

Saksgang
Fylkesutvalget

Møtedato
02.10.2006

Saksnr
114/2006

RAPPORT H-2185 OM "ELEKTRONISK STEMMEGIVNING - UTFORDRINGER OG MULIGHETER" - HØRING

Fylkesutvalget 02.10.2006

Fylkesrådmannen rår til at fylkesutvalget treffer slikt vedtak:

Velgerne har stor tillit til valgmyndigheter ved gjennomføring av offentlige valg i Norge. Det er svært viktig å ivareta denne tilliten.

Vest-Agder fylkesutvalg ser positivt på at elektroniske valg videreføres når valghandlingen utføres i kontrollerte omgivelser, men vil uttrykke skepsis til gjennomføring av elektroniske valg i ukontrollerte omgivelser, før teknologien garanterer for sikkerhet mot manipulering av valldata. Vest-Agder fylkesutvalg slutter seg for øvrig til konklusjonene i rapporten.

UTVALGETS BEHANDLING:

Representanten Dag Vige (V) fremmet følgende forslag til vedtak:

Fylkesutvalget vil spesielt peke på muligheten for å avvikle forhåndsstemmegivning elektronisk. Det forutsettes at dette skjer i kontrollerte omgivelser.

VOTERING:

Fylkesrådmannens innstilling, med Viges tillegg, ble enstemmig vedtatt.

VEDTAKET BLE:

Velgerne har stor tillit til valgmyndigheter ved gjennomføring av offentlige valg i Norge. Det er svært viktig å ivareta denne tilliten.

Vest-Agder fylkesutvalg ser positivt på at elektroniske valg videreføres når valghandlingen utføres i kontrollerte omgivelser, men vil uttrykke skepsis til gjennomføring av elektroniske valg i ukontrollerte omgivelser, før teknologien garanterer for sikkerhet mot manipulering av valldata.

Fylkesutvalget vil spesielt peke på muligheten for å avvikle forhåndsstemmegivning elektronisk. Det forutsettes at dette skjer i kontrollerte omgivelser.

Vest-Agder fylkesutvalg slutter seg for øvrig til konklusjonene i rapporten.

RETT UTSKRIFT:

DATO: 5. oktober 2006

Sendes saksbehandler idet en viser til resultat av behandling i fylkesutvalget 02.10.06.

Kristiansand, den 4. oktober 2006

Solfrid G. Mjåland
Politisk sekretariat